

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Practica Octaviani Vestrii I. C. Foro Corneliiensis

Vestri, Ottaviano

Coloniae Agrippinae, 1597

VD16 V 940

De vtraque Signatura, ac earum conscribendi formulis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63002](#)

ros à consilio & designatura suis grauissimos af-
fessores dedit, ita, ut officium hoc p̄sonālē p̄tis
linguam euaserit.

A N N O T A T I O N E S.

Poenitentiarium.) In Urbe * post summum sacerdotium tres esse præcipuos dignatum gradus, in confessio est
 Vice cancellarij scilicet, Camerarij. & maioris Pœnitentia-
 rij, de quo hic est sermo. Cuius dignitas (si Gomesio credimus
 in proœmio regularum Cancellarie) à Benedicto 2. in lucem
 producta fuit, & Eugenij Sixtiique deinde beneficijs aucta.
 Cæterū, si plura ad sacræ Pœnitentiarie munus spectantia,
 deque eius origine, quantumque à veteri stylo diuersus sit
 hodiernus scire tibi sit curæ: Card. aliosque consulas inter-
 pretes in Clem. Ne Romani, de elect. & Gomesium ceteris
 diligentius atque yberius astruentem in libello de Potestate
 & stylo officij sacri Pœnitentiarie. Quorum dicta exscri-
 bere necessarium minime duxi. Verum illud silentio non in-
 uoluā, superiore ætate in Ecclesia magna fuisse auctoritatis
 hoc pœnitentiarie officium, famoq[ue] in loco collocatum,
 veluti Casiodorus, Socrates, & Sosomenus in historia eccl[esiastica] litteris prodiderunt. Quod & Damasus in vita Mar-
 celli comprobare videtur dum ait, Macellum Papam quin-
 decim in Urbe Cardinales constituisse propter baptismum
 & pœnitentiam multorum. Et hinc est, quod morte Pontifi-
 cis hoc pœnitentiarij officium nequaquam expirat. Nam
 alias inanimarum periculum salutisque discriminem vertere-
 tur, ut animaduerit etiam Zabarel. in allegata Clem. Nic.
 Anto. Grauatius.

2
6

3

De vtraque signatura, ac earum rescribendi
 formulū.

C A P. I I I.

S V M.

S V M M A R I V M .

- 1 Signatura, duo sunt auditoria, in quorum uno, ea, quæ gratiam, in altero, quæ iustitiam concernunt, pertractantur.
- 2 Referendarij, qui, & eorum quid sit munus, & numero 10.
- 3 Signatura officiales, diem præstitutam in hebdomada habent, quæ simul conueniant, vt si quæ postulata sint in auditorio proponantur.
- 4 Stylus est apud referendarios, siue mos, vt quare iecerint postulata, amplius non proponantur.
- 5 Citationis formula in officio signature.
- 6 Pontifex quomodo in literis iustitiae, & gratia rescribat, & sua manu subsignet.

AMPLIVS, & rescripta quoque à Ro. Pontific. quotidiè postulantur, de his, quæ à mera Pont. liberalitate proueniunt, veluti beneficiorū concessiones, & alia, si quæ sunt cuiusque generis gratioſa, etiam summo pœnitentiario generaliter, vt præmittitur commissa, necnon alia, quæ iustitiam concernunt de rebus Ecclesiasticis vniuersi orbis, ac etiam ex prophænis, ex patrimonio S.R.E. temporali, & aliunde ex vniuerso orbe, si quas in sequelam Ecclesiasticae personæ, vel causæ, vel alias ex principum remissione, vel partium consensu deuolui ad Ro. Cu. contingat. His omnibus Pont. Max. ipse pro commodiori suppliciū expeditione, duo * constituit auditoria, in quorum uno, ea, quæ gratiā, in altero, quæ iustitiam concernunt, postulan- tur. Vnde & diuerso nomine ea vocamus, nempe signaturam gratiæ, vel iusticiæ. utrique auditio-

rio viros quosdam Iurisperitos, & signaturæ gratiæ omnes quotquot sunt iurisperitos Cardinales, alios verò raro nisi iurisperitos prælatos proposuit, quos^x referendarios vocamus
gratiæ, vel iustitiæ, & quandoque etiam utriusque signaturæ ad exemplum antiqui Referendariorum ordinis, de quo tractatum in nostra iuris ciuilis compilatione habemus; titulo de referent. libr. authent. quorum non est certus apud nos constitutus numerus. Horum b^b munus est, in sua specie supplicum postulata videre, & si postulata sint de his, quæ potentibus concedi solent in capite supplicationis nomen suo apponere, quo solent Pont. vel Cardinali signatori, de quo inferius dicemus, rem esse concedendam significare. Quod si supplex aliquid postulet, quod alteri possit præiudicium inferre, non solent aliquid sine partis vocatione concedere, & si res sit grauis, vel saltem raro solita concedi, vel denique adeò dubia, ut referendarius ex se subsistat, illam in auditorio alijs confert, & non nisi ex votu totius signaturæ supplex obtinet. Quam ob rem utriusque signaturæ præposuit Pontifex Cardinalem, qui extra ordinem leuiora concedit, & grauia quoque, si quæ sint per ipsum concedi solita. Nostra ætate signatorem gratiæ habemus Nicolaum eius nominis Cardinalem Ardinghel lum, Diui Pauli Ponti. Maxim. intimum: iustitiæ verò Bartholomæum Cardinalem eius nominis Guidiccionum Lucanum, virum pontificiæ legis peritissimum, & adeò puræ sinceræque mentis, ut facile cunctis summæ probitatis simulachrum videatur. Ab hoc munere rescribendi de iure penitus reuoçauit summus Ponti. & Cardinali

nali huic signaturæ præposito vices suas omnino delegauit, ita, ut raro, vel nunquam ipse de iure rescribat. Solentque Referendarij signaturæ recusare supplicum libellos, qui iustitiam concernant, quasi ægrè ferat Pont. si in signatura sua proponantur. Quamobrem Paulus nostræ ætatis Pontifi Max. constitutionem ædedit, ut in his, quæ iustitiam concernunt, rescripta Cardinalis signatoris eiusdem sint virtutis & auctoritatis in omnibus per omnia, & apud omnes, ac si manu sua signata essent, omnem si, quæ haecenus fuisset summouendo dissidentiam: idque (ut opinor) ad tollendam litigitorum ansam, qui plerunque rescripta manu Pontificis, in eorum causis adfectabant, maximè apud iudices in provincijs. Habet * quoque vtraque signatura suam diem in hebdomada constitutam, qua simul conueniant, ut si quæ postulata sint, quæ aliorum votum desiderent, in auditorio proponantur. Quia in re solent litigatores die prævia signaturæ cum eorum aduocatis esse apud signaturæ præfectos atque Referendarios & vtraque pars, raro tamē, vel nunquam in contraditorio caussam suam orare, constituta autem die munus est eius referendarij, supplicum postulata in auditorio sub compendio referre, & in re inter patres disputata, solet is, qui præst, iuxta plurimum vota ea, quæ proponuntur concedere, vel refellere. Estque * moris apud Referendarios, non nouus, ut postulata semel reiecta, iterato non proponantur. Solet etiam supplex, ubi contradictem habeat, eum coram Referendario proponente per cursores citare, sub * hac formula, Coram Reuerendo. A. citetur. N. ad dicen-

dicendum caussam, quare commissio, vel suppli-
cario signari non debeat, pro prima signatura
Sanctissimi vel Reuerendissimi, secundum po-
stulati speciem, (quas sic vocamus) quia signa-
tura gratiæ coram Sanctissimo, ea verò iusticiæ
coram Reuerendissimo præposito suo conueni-
re solet, in qua liberum est vnicuique Referen-
dario velle proponere, quantum tempus conce-
dat, ordine tamen antiquitatis seruato. Sed in
signatura gratiæ coram ipso Pontif. more intro-
ductum est, vt duo tantum locum habeant, qui
omnibus contingit, quasi per turnum (vt vo-
cant) raro tamē tempore diuī Pauli tempus con-
cedit locum secundo, ita, vt paulatim res ad vni-
cum proponentem restringitur, decrecentibus
maximè negotijs. Rescribit * autem Pontif. fe-
rè semper his verbis, nempe, PLACET. A. vel
aliàs iuxta literam sui prisci nominis, si res iu-
sticiæ concernat, si verò gratiam, mutato PLA-
CET consuevit dicere. FIAT VT PETI-
TVR. A. Et si quandoque non ad preces alte-
rius, sed proprio motu rescribat, non dicit, VT
PETITVR, sed addit in fine MOTV PRO.
PRIO, Cardinalis * verò signaturæ, gratiæ
propositus, semper eadem formula rescribit, né-
pe, CONCESSVM IN PRAESENTIA
DOMINI NOSTRI PAPAE, & deinde
subnectit nomen suum. P.P. CARDINALIS
PARISIVS. Et nihilominus plerunque non re-
scribit aliàs in præsentia Papæ, sed id ex genera-
li sua delegatione sibi conceditur. Eisdemmet
verbis rescribit quoque alter prælatus de signa-
tura gratiæ eiusdē Cardinalis, vt opinor vicarius
adie-

adie^cto tamen loco nominis Cardinalis suo proprio nomine, prout quotidiè vides. C. EPISCO-
PVS CAESENNA S, quo exemplo tu scire potes Christophorum tuum Episcopum Cæsen-
natum hoc munus iam diu subijsse, in cuius cli-
entela te noui cuique opera tua maximè addi-
ctus sum, vt rationes promissionis tuæ, quas de
me secum habes non videar conturbare. Sed reli-
quum tantum est in hac specie, vt de formulis,
quibus solet Cardinalis, qui signaturæ iustitiae
præst, rescribere, loquainur. Solet enim altera
ex his semper rescribere, vtpote, si ad Iudices Ro-
manæ Curiæ rescribat, PLACET DOMINO
N O S T R O P A P A E, adie^cto suo nomine.
BARTHOLOMAEV CARDINALIS GVIDICCIONVS. Si ad iudices in prouincijs, CONCESSVM IN PRAESENTIA
DOMINI NOSTRI PAPAE BARTHO-
LOMAEV CARDINALIS GVIDIC-
CIONVS, non tamen semper sic simpliciter,
quandoque enim, PLACET PROVT DE
IVRE, CONCESSVM PROVT DE
IVRE, PLACET ARBITRIO IUDICIS,
CONCESSVM, & aliàs prout ex his, quæ in
discursu orationis meæ suis locis latius legere
licebit, ac etiam pleraque alia, quæ ad mores hu-
ius signaturæ pertinent. Quæ * commissiones,
quando ad iudices Romanæ Curiæ rescribuntur.
Vbi signatæ sint, (non aliàs registratæ) ad cancellariam transmittuntur, vbi is, quem cancellariæ
regentem vocamus, ad omnia capita libello con-
cessa, vice ipsius Reuerendiss. sub compendio re-
scribit, vtpote, DE MANDATO DOMI-
NI N O S T R I P A P A E AVDIAT MA-
GISTER N.

GISTERN. CITET, INHIBEAT, ET
IVSTITIAM FACIAT, & si quæ alia libel-
lo concessa sint ad singula responderet, cuius re-
sponsum, signature extentionem vocamus. Hoc
munus hodie spectat ad Thomam Campegiū
Episcopum Feltrensem nobilem Bononiensem
virum Pontificiæ legis peritum. Is quandoque
etiam meo tempore, dum Laurentius frater bo-
næ memoriæ Cardinalis eius nominis Campe-
gius, signature iustitiæ præfester, quasi eius, vica-
rius vice sua rescribebat, etiam sub proprio no-
mine. Sed rescripta iustitiæ, quæ ad iudices in
prouincijs rescribuntur, non alias ad regentis
manus perueniunt, sed absque alia signature ex-
tensione remittuntur ad datarium, veluti etiam
quæ gratiam concernunt, qui omnibus diem da-
tū adscribit, demum ad registrum, vbi de verbo
ad verbum in libris publicis adnotantur, & ex-
inde auscultata, à supplicibus vel eorum sollici-
tatoribus restituuntur in forma literarum expe-
dienda. Pro * quaram expeditione triplicem ha-
bemus viam, si res iustitiam concernat, per can-
cellariam & eius officium contradictarum sub
plumbo, vel per secretariam in forma breuis
sub annulo piscatoris, prout venit à rescribente
concessum, si verò gratiam, per eandem cancel-
lariam, vel per Cameram, & quandoque etiam
extra ordinē per Secretariam, de quibus officijs,
ac per cuiusq; viā expeditionibus nunc dicemus.

ANNOTATIONES.

Amplius) De viraque signature ac rescribendi formu-
lis. Gomeius vir quidem doctus libellum conscripsit, cui ti-
tulus est. De compendio utriusque signature. Multa ad rem

C

etiam

etiam eradita leguntur vulgarem apud compilatorem illum, qui Formulare variarum commissionum conscripsit, idcirco ab illis potendum erit, cum hac in re difficultatis aliquid fuerit enatum.

b Horum.) Referendariorum murus, * quod prius confusum erat in consonantiam ordinemque prudentia Alexandri 6. redactum fuisse, Gomesius eo, quem citauimus, libello scriptum reliquit, ubi non minus copiosè, quam eruditè de Referendarijs loquitur, eorumque officio atque dignitate, quibusque etiam magistratibus preferantur. Quos ab Iustiniano Imperatore primum constitutos fuisse per authen-
10 de Referendarijs, Gomesius ipse affirmat. Vnde admiratio-
ne dignum esse ait, illos Prothonotarijs anteferrri, cum nota-
rios longè ante à Clemente creatos fuisse, legatur: qui post
Petrum, 4. insedit Pontifex, quos septem numero, teste Da-
maso, ad Martyrum acta diligenter conscribenda creauerat,
veluti in dicti Clementis & Fabiani historia legere est. Et
11 Clemens, ut in annalibus habetur, annis circiter 433. Iusti-
nianum precessit. Verum, * altius si rem repetamus, ab Iu-
stiniano nequaquam Referendarios primum institutos fui-
sse, censeo. Nam apud Senatum Romanum referendi consue-
tudinem fuisse, grauiissimus est testis Cicero in Epistolis, cum
ad Lentulum scribit: Que quis patrum ex relatione Co-
censeret. Volcatum quoque nunciat, referente Lupo Tribu-
no Pl. Pompeium ut Ptolomeum reducat decernere, & in
Oratione pro lege Manilia, cuius haec sunt verba, quam suauit
Prætor, de quo legando spero Consules ad Senatum relatu-
ros. Constat enim Consules referendi potestatem habuisse,
& uterque consul referebat, & plerunque ambo, ut ex Li-
nio libro 26. sic scribente deprehenditur. Consulum de pro-
uincijs communis relatio fuit. Et si me non lateat, Prætores
aliosque etiam referendi ius habuisse, tamen Consulum era-
rat præcipuus honor, ut ex historijs dignoscere possumus.
Vnde potius Iustinianum in quandam ordinem Referenda-
rios

rios posuisse, quām nouum magistratum creasse, mihi persua-
deo, & antiquorum vestigium quasi quoddam munimen-
tum imitatum fuisse. Et ijs Referendarij, siue renunciatores,
locum magistrorum à libellis, siue ministrorum hodie te-
nent. Nam populares libellis supplicibus eorum postulata
principibus exponere solebant, vt Tranquillus in Augusto
sic inquiens testatur. Promiscuis salutationibus admitte-
bat, & plebem tanta comitate aduentum desideria exci-
piens, vt quendam ioco corripuerit, quod sic libellum porri-
gere dubitaret, quasi Elephant stipem. Et ab istis libellis
ministri libellorum dicebantur, qui principi in hoc negotio
subseruiebant, vt fuit Epaphroditus, quem capitali pœna
Augustus condemnauit. Et de Referendarijs latius loqui-
tur Lampridius in Alexandro, cuius memorabile exem-
plum afferam. Alexander enim (vt idem Lampridius nar-
rat) postmeridianis horis subscriptioni & lectio[ni] epistola-
rum semper dedit operam, ita, vt ab epistolis, à libellis, &
à memoria semper assisterent, non nunquam etiam sistare
per valetudinem non possent sedenter, relegentibus cuncta
librarijs, & his, qui scrinium gerebant, ita, vt Alexander
sua manu adderet, si quid esset addendum, sed eius sententia,
qui disertior habebatur. Et magistrorum à libellis meminis-
etiam Iurisconsultus in l. Rescriptum, ff. de distractione pig-
norū, cùm dicatur, Rescriptum est ab Imperatore libello agente Popiniano, id est, libellis apud Imperatorem præfe-
cto. Vnde antiquum est Referendariorum officium, quamvis
& Notariorum etiam, vt in annot. ad sequentis libri caput
postremum dicemus. Nicolaus Anto. Grauatus.

**D e Vicecancellario, ac Cancellarie Apostolica &
literarum expeditione.**

C A P . I I I I .

C 2

S V M -